

Begyndte med musik – blev til kunst og nu både kunst og musik

Af Erling Hansen

Grenaa Kunst- og Musikforening kan 11. marts 2022 fejre sit 75 års jubilæum. Før 1947 har der været flere kunstforeninger i kortere eller længere tid. I nyere tid er Kunstforeningen blevet slået sammen med Grenaa Musikforening. Der er usikkerhed om, hvornår det officielt skete på et par generalforsamlinger. Men der har været en musikforening i Grenaa i hvert fald helt tilbage i 1913, hvor foreningen stod bag en koncert i Grenaa Kirke bl.a. med et fire-stemmigt damekor (4stm. Damechor), som der stod i indbydelsen. Der har også i midten af 1940'erne været en Grenaa Forskønnelsesforening. Den blev nedlagt i 1949 med en opfordring til medlemmerne om at støtte den dengang nystiftede Kunstforening. Meget historisk materiale findes ikke - eller ligger godt gemt i private gemmer. Men den klassiske musik, forskønnelse og kunst har været en del af livet i købstaden Grenaa i årtier.

Tirsdag den 11.marts 1947 blev den foreløbigt sidste kunstforening i Grenaa stiftet med navnet Kunstforeningen for Grenaa og Omegn ved en generalforsamling på Hotel Dagmar. Initiativtageren var redaktør på den socialdemokratiske avis Demokratens lokalredaktion i Grenaa, Svend Sandland Nielsen.

Omkring 30 kunstinteresserede deltog i generalforsamlingen, der valgte følgende bestyrelse: Redaktør Svend Sandland Nielsen, landsretssagfører Lars Pedersen, tandlæge Sloth, grosserer Kjølhede og driftsassistent på De kommunale Værker, Jens Anker Udsen. Bestyrelsen konstituerede sig nogle dage senere med Svend Sandland Nielsen som formand.

Ifølge referatet i Grenaa Folketidende dagen efter generalforsamlingen var der bl.a. en debat om man skulle samarbejde med foreningen til Grenaa Bys Forskønnelse (Forskønnelsesforeningen), der var stiftet i 1942 under besættelsen. Den forening havde ifølge socialinspektør Bøgh-Nielsen også et kulturelt formål, så han anbefalede et samarbejde.

Stationsforstander Ahrensbach frarådede et snævrere samarbejde med den forening.

Forskønnelsesforeningen var meget aktiv i den offentlige, lokale debat om den statue af Søren Kanne, som Grenaa Byråd havde besluttet, at byen skulle have i forbindelse med byjubilæet i 1945. Ikke så meget debat om udformningen af kunstværket, men placeringen. Forskønnelsesforeningen gik stærkt ind for en placering ved Grenaa havn - tæt på Hotel Ankerstjernen (i dag Hotel Crone). Men byrådets flertal stod fast på, at bronzeskulpturen skulle placeres på Kirketorvet.

Den kulturelle debat - hvis man kan kalde den det - nærmest bragede gennem Grenaa i nogle år, og satte endnu engang skel mellem by og havn - skel, der på nogle områder fortsat eksisterer.

Formanden drukner

Det blev en heftig "kunst-debat". Men et langt større drama skete på det personlige plan, da kunstforeningens formand, Svend Sandland

I kælderen i ejendommen Mogensgade 4, (med kælder-vinduerne) havde Kunstforeningen sit eget første galleri. Men lokalerne var ikke gode. Der manglede det rigtige lys. Lokalerne blev efterfølgende brugt af pottemager Gabel, og blev så revet ned, da Grenaa's nyeste rådhus skulle bygges med åbning i 1980. Foto: Carl Svenstrup.

Nielsen omkom ved en drukneulykke få måneder efter foreningens stiftelse. Demokratens redaktør var dybt engageret i den socialdemokratiske bevægelse: Parti og fagbevægelse, der i 1940'erne stort set var "ét".

Sandland Nielsen var født i Grenaa. Startede ved landbruget, og fortsatte sin søgen efter kundskaber med ophold på Askov Højskole og senere i England, hvor han mødte sin engelske

hustru, som ved drukneulykken blev efterladt sammen med to små børn.

Hans tilknytning til "bevægelsen" foregik i København, hvor han redigerede et socialdemokratisk ungdomsblad, og skrev artikler i den dengang meget omfattende, socialdemokratiske presse. Partiet fandt ham egnet som lokalredaktør for den socialdemokratiske avis Demokraten, der blevet udgivet fra Banegårdspladsen i

Aarhus, men altså med lokalredaktioner i byer rundt om den jyske hovedstad.

Han kom tilbage til Grenaa i slutningen af besættelsen, og blev hurtigt et aktivt medlem af de aktiviteter, der foregik i byen. Naturligvis specielt de socialdemokratiske.

Derfor var han også en af de frivillige, der fik bygget et feriehus til

den socialdemokratiske ungdomsorganisation D.U.I. (De Unges Idræt). Aften efter aften havde han sammen med sin ven, tømrer Otto Hansen, lagt arbejdskraft i husbyggeriet. Midt i august 1947 var huset færdig, og de to aktive havde fået lov at låne feriehuset på den sydlige del af Grenaa strand – nærmere betegnet Fuglsang strand. De havde deres hustruer med.

19. august om morgenen var Svend Sandland Nielsen og Otto Hansen taget i vandet sammen med Otto Hansens hustru. Otto Hansen råbte pludseligt om hjælp. Sandland Nielsen svømmede ud til ham, mens Otto Hansens hustru løb efter hjælp på Ramskovgaard, der lå nogle kilometer væk. Redningskøretøjer kom, men for sent. De to mænd, der begge var midt i 30'erne, var druknet. En tragedie havde ramt den lille købstad.

De blev bisat/begravet efter to højtideligheder fra Grenaa kirke. Svend Sandland Niensens bære blev fulgt til Sdr. Mølle på Aarhusvej, hvorfra den blev kørt til Aarhus, hvor kremeringen fandt sted. Hele følget gik derefter tilbage til Grenaa kirke for at overvære den næste højtidelighed, og følge Otto Hansens bære til kirkegården. De personlige sorger og problemer oversteg naturligvis alt.

Den nystartede kunstforening havde mistet sin energiske formand. Det

betød faktisk, at foreningens aktiviteter gik lidt i stå. Umiddelbart blev der ikke valgt en ny formand, men foreningen skiftede navn til Grenaa Kunst- og Litteraturforening. I forbindelse med 10 år jubilæet i 1957 blev det i den lokale presse nævnt, at formanden gennem nogle år havde været fru Margrethe Møller Pedersen, som hun blev benævnt, og hun havde fået sat gang i foreningens aktiviteter igen.

10 år jubilæet blev ikke markeret som sådan, men foreningen stod dog for en foredragsaften i marts 1957. Her blev der holdt et lysbilledeforedrag af provst H.K. Hein, Grenaa, med titlen: ”Fra gammel til abstrakt kunst”. Nævnes skal lige, at Svend Sandland Niensens i jobbet på Demokraten i Grenaa – filialredaktør lød titlen – blev efterfulgt af kommuneassistent på Grenaaas kæmnerkontor, Rudolf Christiansen. Han sad også i byrådet som repræsentant for socialdemokratiet. Han beholdt jobbet som Demokratens Grenaaredaktør i mange år fremover, men forlod dog byrådet. Senere blev hans søn, Morten B. Kristiansen (de to havde valgt hver sin stavemåde af efternavnet) valgt til Grenaa Byråd for socialdemokratiet og blev viceborgmester, mens Arne Jessen sad i borgmesterstolen.

Søren Kanne betød lokal kunstdebat

Kunstforeningen, der var stiftet i

marts, havde allerede sit første arrangement i april 1947 med fernisering 1. påskedag. En udstilling i Det gamle Rådhus på Torvet under overskriften ”Kunst i Grenaa-Eje”.

De gode Grenaa-borgere var blevet opfordret til at vise noget af det, de havde hængende på væggene eller stående i stuerne. 47 personer fra byen og omegn havde sendt i alt 67 malerier, tegninger, akvareller og skulpturer af forskellige art. Det blev en meget velbesøgt udstilling, hvor der altså var lejlighed til at se, hvad mere eller mindre kendte Grenaaborgere havde hængende i privaten.

Den lokale, kulturelle debat i 1940'erne drejede sig om et mindesmærke for Grenaabonden, Søren Kanne, der på sine heste red ud i Kattegat til et strandet skib, og reddede skipperen. Byrådet besluttede i 1942, at man ville give 10.000 kroner til kunstværket. Derudover var der brugt godt 32.000 kroner på en regulering og forbedring af Torvet, hvor monumentet skulle stå. Ny Carlsbergfondets direktion var med på de tanker. Meningen var, at mindesmærket skulle afsløres i forbindelse med markering af byens 500 års jubilæum i 1945.

Debatten drejede sig ikke om udformningen af mindesmærket, men alene om placeringen. Forfatteren Vagn Steen har i sin bog ”Da kunsten kom

til Grenå” skrevet: Flere af byrå-
dets medlemmer så for sig Søren
Kanne med to store, jyske heste midt
i et enormt springvand, der angav det
voldsomme hav.”

Den debat endte med, at Ny
Carlsbergfondet overdrog opgaven
om et mindesmærke – en statue –
af Søren Kanne til billedhuggeren
Johannes Bjerg. Byrådet godkendte
den, og Johannes Bjerg stod fast på, at
statuen skulle placeres på Torvet syd
for Grenaa kirke.

I byrådet havde et medlem sagt, at
statuen nok burde placeres ved hav-
nen, men byrådets flertal stod fast.
Placeringen var i byen, da det var køb-
stadens 500 års jubilæum, som skulle
fejres med Søren Kanne-statuen.

I 1942 fik Grenaa sig en
Forskønnelsesforening. Og medlem-
merne gik aktivt ind i diskussion om,
hvor Søren Kanne-statuen skulle pla-
ceres. Det var en meget heftig debat:
”Byen var nærmest i oprør i denne
sag, og det er morsomt at læse alle
de bemærkninger, der forekommer,”
skrev stifteren af Grenaa Egnarkiv,
den tidligere typograf, faktor Jens
Anker Nielsen, efter en gennemgang af
Forskønnelsesforeningens protokoller.

Læg dertil de mange, mange indlæg
i de lokale aviser. Ordene flød i rige-
lig mængde som en Facebookdebat i

dag i højeste gear. Godt der var fle-
re lokalaviser, hvor borgerne kunne
komme med deres synspunkter.

Der blev samlet godt 600 underskrif-
ter blandt beboerne ved Grenaa havn,
der ville have Søren Kanne ståen-
de der. Den offentlige debat havde
også mange indlæg for en placering
i byen – et sted syd for kirken – bl.a.
fra medlemmer af den daværende
Kunstforening i Grenaa. Gennem åre-
ne var Søren Kannes placering også
oppe og vende nogle gange i byrådet.
Debatten blev noget forlænget af, at
Johannes Bjerg slet ikke var færdig
med statuen til 1945. Senere gik hans
model i stykker, og der kom andre
forhindringer, så først i 1949 blev
statuen afsløret i den sydlige ende af
Kirketorvet. Få meter fra, hvor den er
placeret i dag.

Forinden var den 650 kilo tunge bron-
zestatue på en rundtur både i by og
ved havn, for at teste placeringsøn-
skerne. Men det endte altså med, at
et byrådsflertal på 10 mod 5 bestemte
placeringen i byen, som det oprinde-
ligt var meningen.

Støtte til Kunstforeningen

Det skal endnu engang bemær-
kes, at den meget ophedede debat
omkring Søren Kanne-statuen ale-
ne drejede sig om placeringen.
Forskønnelsesforeningen samlede
således 5.000 kroner ind til statuens

tilblivelse. Man var ikke imod pro-
jektet.

Da Forskønnelsesforeningen blev
stiftet i 1942, var der forslag om, at
foreningen skulle hedde Kunst- og
Forskønnelsesforening. Men der fandtes
allerede i 1942 en kunstforening, så den
stiftende generalforsamling nøjedes alt-
så med navnet Forskønnelsesforening
for Grenaa og Omegn. Den nævn-
te Kunstforening, må åbenbart være
gået i opløsning inden 1947, hvor det
der i dag hedder Grenaa Kunst- og
Musikforening, blev stiftet.

Forskønnelsesforeningens protokol-
ler slutter i 1948, hvor der som noget
af det sidste er noteret en udtalelse
om, at der bør ske en sammenslutning
af Grenaa Forskønnelsesforening og
Grenaa Kunstforening. Om denne
sammenslutning officielt skete tilba-
ge i 1940'erne, foreligger der ikke
noget officielt om.

Men Grenaa Kunst- og Musikforening
eksisterer stadig, og som der står i for-
eningens visioner: Vil gøre kunst og
musik synlig og tilgængelig for flest
mulig i alle aldersklasser. Det sker
bl.a. ved at have 10 årlige kunstud-
stillinger, og mindst otte årlige kon-
certer med hovedvægten på den klas-
siske musik.

Og foreningen har bevaret ”det dan-
ske aa” i sit navn Grenaa. Foreningen

Den nuværende bestyrelse for Grenaa Kunst- og Musikforening. Fra venstre: Lisbeth Madsen, Else Brask, Bente Lyhne, Birgitte Chalmer Rasmussen, næstformand Gert Broge, Karen Margrethe Madsen, Tyge Ingerslev, sekretær Lise-Lotte Andersen, formand Jens Stavnskær og kasserer Ellen Nørgaard Bjørn. (Privat foto).

blev som nævnt stiftet i 1947, hvor den stavemåde var den eneste rigtige. Men i 1948 dukkede det ”nordiske bolle-å”, op i stavemulighederne. Det blev overladt til de enkelte kommuner at bestemme stavemåden i kommunenavnet. Grenaa byråd valgte ”aa” bl.a. fordi såvel Aalborg som Aabenraa, også gjorde det. Det fortæller forfatteren Vagn Steen i sin bog fra 1979: ”Da kunsten kom til Grenå ” Han valgte selv ”bolle-å” i sin stavemåde, som så mange andre har gjort og gør. Men stavemåden vedtaget på byråds-

mødet den 27. juni 1948 gælder fortsat, hvis man vil stave bynavnet rigtigt. Altså den gamle danske stavemåde Grenaa.

Udstillinger

At vise kunst på udstillinger var Kunstforeningens primære mål. Og der kom mange udstillinger, hvor Det gamle Rådhus på Torvet i almindelighed var rammen om den kunstneriske udfoldelse. Udstillinger, hvor Grenaaborgerne, fik lejlighed til at vise deres kunst frem, blev i øvrigt

gentaget flere gange op gennem årene med god tilslutning både fra udstillerne og fra publikum.

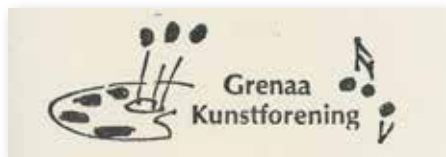
Også lokale kunstnere eller kunstnere med lokal tilknytning blev inviteret til at vise resultaterne af deres aktiviteter frem. Mange kunne nævnes. Her et enkelt par, der udstillede sammen i påsken 1952: Købmand B.S. Andersen, Grenaa - altså materialisten, som startede BSA-forretningerne – i dag Matas. Han udstillede sammen med dekoratør Aage Andersen, Brande. Han var søn af Grenaa Folketidendes legendariske redaktør, Gustav Andersen, og arbejdede tit både som malermester og dekoratør i Grenaa. Ved siden af var der altså plads til en kunstnerisk udfoldelse.

Det gamle rådhus var ikke det mest velegnede udstillingssted. Pladsen var ikke stor nok. Det tog en af Kunstforeningens aktive formænd, fru auktionsmester Margrethe Møller Pedersen, som hun blev benævnt i de lokale aviser, fat på. Det var absolut før, der kom alvorlig gang i debatten om ligestillingen på alle niveauer. Men trods det, var Margrethe Møller Pedersen, særdeles aktiv. Hun etablerede således tilbage i 1956 ”Byens Billede”, hvor der blev sat et staffeli ved Det gamle Rådhus, og skiftende kunstnere blev inviteret til at udstille. Alle gående på Torvet kunne umid-

delbart kikke på skiftende kunstværker.

Første udstiller var malerinden Ebba Carstensen, der var repræsenteret på Statens Museum for Kunst. Hendes maleri var til salg for 800 kroner. Om det blev solgt, fremgår ikke af artiklen. Men ”Byens Billede” eksisterede i flere år med et varieret udbud.

Netop salg fra udstillingerne og dermed indtægter til de udstillende kunstnere, fik Kunstforeningen lagt i helt faste rammer, under kunstmaleren Morten Skovmands formandsperiode fra 1989-2006: ”Jeg var selv kunstner, og det betød, at jeg ville have god kunst på vore udstillinger.

I 1998 skabte kunstmaleren Morten Skovmand dette logo for Grenaa Kunstforening med både palet og noter (øverst). Foreningens nuværende logo (nederst) er skabt af Hans Chr. Rød. Kunstforeningen har gennem det meste af sin levetid ikke kun stået for kunstudstillinger, men også for musikarrangementer.

Der skulle være kvalitet og respekt for arbejdet. Og det skulle ikke koste kunstnerne noget.

Det var min holdning fra starten, at foreningen skulle købe et billede af den kunstner, der udstillede. Hvis et medlem havde set sig varm på det billede, bestyrelsen gerne ville have, trak vi os og købte et andet, så kunstneren kunne få så godt et salg som mulig” fortalte han i en samtale i juli i år. ”Kunstneren skulle heller ikke betale afgift ved salg. Hvorfor skulle de dog det. Det var jo os, der ville se deres ting,” slog Morten Skovmand fast.

Nuværende formand for Kunstforeningen, Jens Stavnskræ, er helt på linje: ” Ved en kunstudstilling garanterer vi salg af mindst et af kunstnerens værker. Bliver det ikke købt af publikum, køber foreningen et. Vi køber nok for 80-90.000 kroner om året. Halvdelen udlodder vi blandt medlemmerne, mens den anden halvdel sælges på en årlig auktion. Medlemmerne får i øvrigt 10 procents rabat, når de køber kunst på en udstilling.”

Og når vi nu er ved det økonomiske. Kontingentet til Grenaa Kunst- og Musikforening er 200 kroner årligt. Ved starten i 1947 var det 6 kroner, og ved 50 års jubilæet i 1997 lød det på 100 kroner.

Kunstforeningen får i dag 35.000 kroner i støtte fra Norddjurs Kommune, og 19.000 kroner fra Statens Kunstfond. Sidstnævnte beløb skal fortrinsvis bruges til musiktiltag. Der kan også søges penge til enkeltarrangement fra kommunale puljer, ligesom foreningen har en række private sponsorer.

Det med private sponsorer blev først i 1990'erne sat i system af direktøren for Djurslands Bank, og senere medlem af foreningens bestyrelse, Frode Juhl Kristensen. Han tog kontakt til daværende formand, Morten Skovmand: ”Du skal skrive et brev til 10 firmaer i Grenaa og bede om 2.000 kroner fra hver. Jeg skal nok være medunderskriver,” lød forslaget fra Frode Juhl Kristensen. Morten Skovmand skrev, Frode Juhl skrev under, og der kom sponsorpenge i kassen.

Udstillingssteder

Gode lokaler til kunstudstillinger var der ikke mange af i Grenaa fra Kunstforeningens start i 1947. Det gamle rådhus blev brugt, og i en periode havde foreningen sit eget galleri i en kælder i Mogensgade 4. Det var den meget aktive formand, Margrethe Møller Pedersen, der fik råderet over de lokaler. Men at udstille kunst i kælderlokaler uden meget lys, er nok ikke verdens bedste ide. Efter nogle få år blev det galleri nedlagt igen.

Plakaten for den store Edvard Munch-udstilling på Kunstforeningens Galleri 2-5 i Grenaa. Bestyrelsesmedlemmerne sov på skift i udstillingslokalet, når der ikke var offentlig adgang, for at sikre billederne mod tyveri. (Privatfoto).

Huset blev i øvrigt revet ned, da Grenaa skulle have sit nyeste (nuværende) rådhus, der blev taget i brug i 1980.

I 1979 fik Kunstforeningen et nyt galleri i en gårdbygning i ejendommen "Grenaa hus" Torvet 6.

I dag er gårdbygningen revet ned. Udstillingslokalerne var næsten ide-

elle med gode lysindfald – ovenlys vinduer. Det blev indrettet og drevet sammen med Sammenslutningen af Danske Kunstcirkler, hvis lokale tovholder var viceskoleinspektør på Vestre Skole, Per Gentsch. Kunstcirklen stod dels for egne udstillinger, og dels for at private fik nem adgang til at få hængt nyere kunst op i egne hjem. Kunstcirkelns første udstilling omfattede bl.a. næsten Grenaa-kunstner Olivia Holm Møller. Det var nogle af hendes mere ukendte billeder, men alligevel en meget flot udstillingsstart.

"Galleri 2-5" blev navnet, fordi galleriet simpelthen havde åbent fra kl. 14-17. På loftet stod ATG – en forkortelse af Altid Godt. Og det var det langt hen ad vejen, men udstillingsstedet var ikke stort nok. Og publikum svigtede lidt de sidste år. Morten Skovmand var med, mens "Galleri 2-5" eksisterede, og har bl.a. fortalt om, at foreningens bestyrelse på skift måtte overnatte i galleriet i 1981, hvor der var en udstilling med værker af den internationale, norske topkunstner, Edvard Munch. Foreningen havde ikke råd til at betale den forsikring, udstillingen krævede, så man holdt i stedet personligt vagt døgnet rundt.

Men galleriet var en økonomisk belastning for Kunstforeningen. Det var opvarmet med oliefyr, der stort

set slugte hele det tilskud, man fik fra Grenaa Kommune: "Og der kom ikke nok for at se udstillingerne. De arbejdsledige, der blev sat ind på galleriet, når bestyrelsesmedlemmerne ikke havde tid til at virke som opsyn, blev nærmest kulret af ensomhed," har Morten Skovmand tidligere fortalt.

Da han blev formand i 1989 var hans første prioritet: Økonomien skulle være i orden. Det betød farvel til udstillingslokalerne på Torvet, og goddag til udstillinger på biblioteket. Her kom folk i forvejen, og Kunstforeningen kunne bruge sine penge til at betale kunstnerne og vise kunst.

Når udstillingerne blev store, lagde Grenaa Gymnasium lokaler til.

I dag er de mest benyttede udstillingssteder Kulturhuset Pavillonen og Baunhøj Mølle.

Som aktiv kunstner sørgede Morten Skovmand ikke kun for at få kolleger til at komme til Grenaa, men udstillede også selv flere gange. Få dage før hans død i juli, lød det fra ham: "Jeg udstillede engang i møllen før den brændte. Det var akvareller. De kunne nærmest vrides, når de havde hængt i nogle dage. De opsugede al den fugt, der var i lokalet. Efter genopbygningen af møllen har Grenaa fået et pragtsted at udstille i,"

Kulturdebat

Kunst og kultur betyder også debat. Sådan både skal og bør det være. Netop kulturdebatten er med til at åbne for nye idéer og muligheder. Helt tilbage i 1940'erne var der som omtalt en kæmpedebat i Grenaa om statuen af Søren Kanne. Ikke om at Grenaa skulle have en skulptur af denne redningsmand, men om placeringen.

I slutningen af 2010'erne kom en nærmest tilsvarende debat op omkring skulpturen "Ofrende" på Torvet i Grenaa.

Formanden for Grenaa Kunst- og Musikforening, Jens Stavnskær: "Det var en debat om kunst og kunstværker, vi fik rejst, da Norddjurs Kommune ville have en ny udformning af Rådhuset i 2018. Peter Brandes store skulptur "Ofrende" blev pludseligt stillet væk – nok midlertidigt, men uden tilsagn fra kunstneren. Og det kan man ikke bare.

"Ofrende" er noget af det største kunst, vi har i byen, og Norddjurs Kommune var åbenbart ikke helt klar over, at man ikke bare kan flytte rundt på en skulptur - uden kunstnerens medvirken.

Vi fik Peter Brandes til at udstille en række af sine værker i Pavillon, og der var også en debataften med

Også midt i 1990'erne havde Grenaa Kunstforening en udstilling, hvor Grenaaborgerne kunne komme med noget af det kunst, som de havde i deres besiddelse. "Mit kæreste øje" hed udstillingen dengang. Her præsenteres nogle af kunstværkerne af bestyrelsen. Fra venstre formand, Morten Skovmand, bankdirektør Frode Juhl Kristensen, Birgit Reher Frederiksen, KaMa Bech, Palle Schjødt Rasmussen og næstformand Rita Christiansen. (Privat foto).

ham. Vi var glade for, at vi fik den kunst/kulturdebat i Grenaa. Byrådet traf efter debatten beslutningen om, at "Ofrende" skulle tilbage til Torvet. Der står den nu igen, og placeringen er godkendt af Peter Brandes.

Jeg er glad for, at det lykkedes at få den tilbage uden de store problemer, og at vi fik en diskussion om, hvad kunst er og skal være."

Men før "Ofrende" blev placeret på Torvet mellem kirken og rådhuset, stod Anders Geertsens mere

ydmyge bronze-skulptur "Vindpust" der. Det var en gave fra Grenaa Handelsstandsforening til Grenaa Kommune i forbindelse med foreningens 100 års jubilæum i 1976. Skulpturen var specielt udformet til den placering med kirken som baggrund.

Men da Djurslands Bank tilbød en Peter Brandes-skulptur til byjubilæet i 1995, ønskede banken samtidig en placering nogenlunde tæt på sine egne bygninger. Og "Vindpust" blev ved en kommunal beslutning flyt-

I 2004 blev Grenaa Haandværkerforenings 125 år jubilæumsgave til Grenaa Kommune afsløret. Åguden er navnet på den omkring 8 tons tunge skulptur formet i Halmstad-granit efter kunstneren Morten Skovmands idé og oplæg i et samarbejde med stenhugger Stig Mortensen. Placeringen er på Sønderbro i Grenaa tæt på den å, som har givet navnet. Meningen er, at Åguden og Gren-åen skal være forbundet med rindende vand, men den teknik har ikke altid fungeret. Grenaa har det ikke nemt med vand i deres udsmykninger. Åguden er opstillet som første del af en kunstraket/stafet med skulpturer fra Grenaa havn til byen. Foreløbig står den 4 meter høje skulptur alene, men derfor ikke mindre mastodontisk. Foto: Grenaa Bladet.

tet til en placering syd for Djurslands Museum i Kannikegade. Sådan kan det også gå.

Kunstoprør

Gennem sine 75 år - næsten - har Grenaa Kunst- og Musikforening også været omgivet af debat. Tilbage i midten af 1960'erne var der en kampagne i gang for muligvis at starte en ny forening. Bag denne aktion stod specielt kunstneren fru Ditmar, som hun blev omtalt i aviserne. Hun drev Internationalt Kunstnerhjem på Hotel Havlund i Grenaa.

I Grenaa Folketidende 13. marts 1965 står bl.a.: ”Med hensyn til oprettelse af en ny kunstforening, siger fru Ditmar: De er utallige, de henvendelser, jeg har fået om at starte en ny kunstforening i Grenaa, hvilket tydeligt viser, at interessen for kunsten stadig stiger. Jeg er meget villig til at hjælpe med arrangementer, så som kunstdokumentarfilm, foredrag etc., ligesom jeg vil stille lokaler til rådighed for arrangementer og udstillinger, men formandsposten kan jeg ikke påtage mig. Jeg håber imidlertid, at en eller anden vil komme frem af busken og påtage sig ansvaret for denne post, så Grenaa kan få en kunstforening på lige fod med andre byer af samme størrelse.” Nogle dage efter skrev Dagny Josiassen Huusom et læserbrev i Grenaa Folketidende, hvori der bl.a. står: ”Det kan vist ikke være muligt,

at fru Ditmar ikke ved, at der er en kunstforening i Grenaa med fru Møller Pedersen som formand. En dame, der i øvrigt har gjort et glimrende arbejde for denne forening. Jeg er overbevidst om, at Grenaa Kunstforening med glæde modtager nye medlemmer, og derved bliver i stand til at arrangere endnu større udstillinger og få et større virke.”. Og dermed var den debat i avisen slut.

Edith Ditmar fortsatte sit udstillingsarbejde i sine lokaler, og Grenaa Kunstforening fortsatte sit virke med udstillinger og arrangementer.

Medlemstallet har været svingende – på et tidspunkt var det så lavt, at det blev overvejet at nedlægge foreningen. Men meget aktive bestyrelsesmedlemmer bl.a. Rita Christiansen og Morten Skovmand fik sparket ny gang i foreningen.

Hvad er kunst?

Og som afrunding af en 75 år gammel forenings virke: Formand Jens Stavnskær's afdøde svigerfar, landsretssagfører Lars Pedersen, var med til at stifte Grenaa Kunstforening. Sådan hænger 75 års historie også sammen.

Og hvad er kunst?

Jens Stavnskær: ”Kunst skal være med til at gøre livet sjovere. Nedlukningen

under coronaen har jo vist, at vi har behov for at blive inspireret, provokeret og underholdt på måder, der kan gøre os glade. Kunsten og kultur er en nødvendighed for et velfungerende samfund med glade og tilfredse borgere.”

Foreningens mangeårige formand, kunstmaleren Morten Skovmand, svarede således på samme spørgsmål få dage før sin død i juli i år:” Kunst gør det værd at leve. Det er en udfordring at få et godt billede op på væggen. Og vi skal nyde det.”

Kilder og litteratur

En stribe artikler fra Grenaa Folketidende og Dagbladet Djursland.

Viggo B. Jørgensen: ”Søren Kanne-statuens omtumlede historie”. Artikel i Grenaa og Omegn – før og nu 1995.

Den tidligere formand, kunstmaleren Morten Skovmands arkiv om Grenaa Kunstforening.

Morten Skovmands skriftlige oplysninger om sit virke og aktiviteter i Kunstforeningen – nedfældet specielt til denne artikels forfatter få dage før Skovmands død i juli 2021.

Vagn Steen:” Da kunsten kom til Grenå.” Forlaget Attika 1979.